

đạo đức của hàng triệu người. Báo chí thực sự là công cụ sắc bén của các giai cấp trong cuộc đấu tranh nhằm xác lập hình thái kinh tế-xã hội, phù hợp với lợi ích cơ bản và lâu dài của nó. Vai trò của báo chí trong xã hội, do vậy ngày càng được nâng cao.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Mác, Ăng Ghen. *Tuyển tập. Tập 20, 23, 37 (Bản tiếng Nga)*
2. Hữu Thọ. *Công việc của người viết báo. Hà Nội, NXB Tuyên huấn - 1988.*
3. Hồng Chương. *Báo chí Việt Nam, Hà Nội, NXB Sự thật - 1985.*
4. *Nghề nghiệp và công việc của nhà báo. Hà Nội, hội nhà báo Việt nam, 1992.*
5. В. В. Ученлова у истоков публицистики. М., 1989.
6. Введение в теорию журналистики. М., 1980.

ĐẠI HỌC TỔNG HỢP HÀ NỘI TẠP CHÍ KHOA HỌC Số 3 - 1993

TIỀN LƯƠNG BẰNG GIÁ TRỊ SỨC LAO ĐỘNG

NGUYỄN VĂN TÁC⁺

Hiện nay một số ý kiến cho rằng nhà nước cần trả tiền lương bằng giá trị sức lao động. Khi nào tiền lương bằng giá trị sức lao động và muốn thực hiện tiền lương bằng giá trị sức lao động cần phải có những điều kiện gì? Đây là một vấn đề phức tạp cả về lý luận và thực tiễn. Bài viết này góp một phần nhỏ giải đáp vấn đề trên.

Khái niệm tiền lương bằng giá trị sức lao động chỉ xuất hiện trong nền kinh tế thị trường phát triển đầy đủ thông suốt cả nước và gắn với thị trường thế giới. Nền kinh tế tư bản chủ nghĩa là nền kinh tế thị trường phát triển cao nhất trong lịch sử, mọi sản phẩm do lao động làm ra đều trở thành hàng hóa, các quan hệ hàng hóa xâm nhập vào

(+) Khoa Kinh tế - ĐHTH Hà Nội

mọi lĩnh vực, mọi chức năng của nền sản xuất xã hội. Trong nền kinh tế đó, sức lao động cũng trở thành hàng hóa và mua, bán tự do trên thị trường như mọi hàng hóa thông thường khác. Nó có giá trị và giá cả. Giá trị của hàng hóa sức lao động được quyết định bởi những tư liệu sinh hoạt cần thiết để sản xuất, phát triển, bảo tồn và duy trì sức lao động với tính cách là sức lao động xã hội. Vậy tiền lương là sự thể hiện bằng tiền của giá trị sức lao động hay là giá cả của sức lao động.

Trong nền kinh tế tập trung quan liêu, bao cấp mọi sản phẩm do lao động làm ra và sức lao động đều không phải là hàng hóa, chúng đều không có giá trị và giá cả, nếu có giá cả cũng chỉ là hình thức. Sức lao động không có giá trị cho nên không có tiền lương bằng giá trị sức lao động. Trong nền kinh tế này chỉ có thể thực hiện chính sách tiền lương bình quân - bao cấp bằng hiện vật là chủ yếu hay bằng tiền là chủ yếu.

Để nền kinh tế nước ta phát triển theo quy luật kinh tế khách quan chúng ta chủ trương chuyển cơ cấu kinh tế một thành phần vận động theo cơ chế kế hoạch hóa tập trung sang cơ cấu kinh tế nhiều thành phần vận động theo cơ chế thị trường có sự quản lý của nhà nước và khẳng định sức lao động cũng là hàng hóa.

Qua mấy năm thực hiện chủ trương trên nền kinh tế nước ta hiện đang trong giai đoạn quá độ chuyển từ cơ chế kế hoạch hóa tập trung sang cơ chế thị trường. Bước đầu nền kinh tế đã có thị trường hàng hóa nói chung nhất là hàng hóa tiêu dùng thông thường, hệ thống giá cả đã phản ánh gần đúng giá trị. Thị trường sức lao động, thị trường tiền tệ, thị trường vốn... mới hình thành ở khu vực kinh tế ngoài quốc doanh nhưng còn ở trình độ rất thấp. Trong khu vực kinh tế quốc doanh thị trường sức lao động chưa hình thành vì cơ bản vẫn áp dụng chế độ lao động theo biên chế; thị trường tiền tệ, thị trường vốn chưa hình thành do nhà nước vẫn áp dụng chế độ bao cấp là chủ yếu lãi suất cho khu vực kinh tế quốc doanh nay vẫn còn thấp so với lãi suất thị trường. Thị trường trong nước đang trong quá trình gắn với thị trường thế giới do chính sách mở cửa.

Thị trường sức lao động không thể hình thành trước các thị trường khác cho nên phải chuyển từng bước và đồng bộ các loại thị trường. Muốn có nền kinh tế thị trường phát triển đầy đủ cần phải xóa bỏ triệt để cơ chế kế hoạch hóa tập trung bằng cách tiếp tục thực hiện các chủ trương sau:

1. Với khu vực kinh tế quốc doanh, nhà nước chỉ cần nắm những xí nghiệp then chốt, giao quyền tự chủ kinh doanh cho xí nghiệp, xí nghiệp phải tự bù đắp chi phí sản xuất và có lãi, thừa nhận xí nghiệp là một đơn vị kinh tế hàng hóa kinh doanh thực sự chứ không phải đơn vị bao cấp như trước. Các xí nghiệp quốc doanh khác đều tự nhân hóa, cổ phần hóa với nhiều hình thức như cho thuê, đấu thầu, liên doanh, liên kết và xí nghiệp cổ phần.

2. Thực hiện chế độ lao động hợp đồng rộng rãi trong khu vực kinh tế quốc doanh, chính sách đăng ký hộ khẩu cũng cần đổi mới để sức lao động có thể di chuyển thuận lợi trong cả nước. Cùng với nhiệm vụ này cũng đồng thời làm tốt việc hình thành các thị trường hàng tiêu dùng, vật tư, tiền vốn... để có cơ sở khách quan đánh giá tài sản, tính được đầu vào, đầu ra, lỗ, lãi. Muốn vậy, nhà nước bán các hàng hóa thông thường, vật tư, cho vay tiền vốn cho tất cả các thành phần kinh tế theo giá cả thị trường.

3. Sắp xếp lại tổ chức, bỏ bớt các tổ chức trung gian thực hiện tinh giản biên chế ở khu vực sản xuất quốc doanh, khu vực công chức nhà nước và khu vực lực lượng vũ trang để mọi tổ chức, mọi người làm việc hiệu quả. Những người thừa ra do sắp xếp lại lao động, ai có điều kiện đào tạo lại sẽ đào tạo lại, ai không có điều kiện sẽ về hưu trước tuổi hay nghỉ mất sức. Ưu tiên tuyển vào làm việc những lao động trẻ, khỏe có trình độ tốt nghiệp các trường chuyên nghiệp.

4. Với ngành y tế, giáo dục cần đa dạng hóa các hình thức khám, chữa bệnh; đa dạng hóa các loại trường lớp đào tạo. Ai chữa bệnh đều phải trả tiền và có bệnh viện riêng miễn phí cho những người nghèo. Ai đi học cũng phải trả học phí trừ học sinh cấp I và học sinh các cấp ở vùng dân tộc ít người, học sinh khá, giỏi ở các trường chuyên nghiệp sẽ được cấp học bổng.

5. Khuyến khích hơn nữa các thành phần kinh tế ngoài quốc doanh tự do kinh doanh theo pháp luật để một mặt tận dụng được mọi tiềm năng sức sản xuất của xã hội một khác góp phần làm cho nền kinh tế còn phôi biễn là sản xuất nhỏ chuyển nhanh hơn sang nền kinh tế thị trường.

6. Mở rộng hơn nữa quan hệ kinh tế đối ngoại để tranh thủ vốn và công nghệ hiện đại, sớm đưa nền kinh tế nước ta thoát khỏi tình trạng lạc hậu, mặt khác cũng làm cho nền kinh tế hòa nhập nhanh hơn vào nền kinh tế thị trường thế giới.

Thực hiện triệt để các chủ trương chủ yếu trên sẽ chuyển được nền kinh tế tập trung quan liêu bao cấp ở nước ta sang nền kinh tế thị trường phát triển đầy đủ và thị trường trong nước cũng hòa nhập vào thị trường thế giới. Chỉ trong nền kinh tế thị trường này, sức lao động mới là hàng hóa, nó mới có giá trị, giá cả. Giá cả sức lao động do thị trường quy định, khi đó tiền lương mới bằng giá trị sức lao động. Nhà nước sẽ căn cứ vào giá cả sức lao động trên thị trường để xác định tiền lương cơ bản và các thang, bậc lương cho khu vực công chức nhà nước và khu vực lực lượng vũ trang. Tiền lương cơ bản này cũng là cơ sở định hướng cho khu vực kinh tế quốc doanh và khu vực kinh tế ngoài quốc doanh quy định tiền lương cho khu vực của mình.

Từ sự phân tích trên ta thấy nền kinh tế nước ta hiện nay đang trong giai đoạn quá độ chuyển sang nền kinh tế thị trường, sức lao động chưa trở thành hàng hóa theo đúng nghĩa của nó, cho nên chưa thể có ngay tiền lương bằng giá trị sức lao động được.